

Proġett WASTEWISE

Rakkomandazzjonijiet

Elaborat minn:
AAEL & CoPE

WASTEWISE

Introduzzjoni

Ibbażat fuq l-Analiżi Komparattiva tas-Sistemi ta' Ġestjoni tal-Irkupru fi Slovakkja u s-Siċilja: Sfidi, Approċċi u Implimentazzjoni tal-Politiki tal-UE ([link](#)), imwettqa fil-qafas tal-proġett Erasmus+ KA210-VET Waste Wise: Enhancing Governance for Sustainable Waste Management (N. 2024-2-SK01-KA210-VET-000260945), l-organizzazzjonijiet partner ipprezentaw sensiela ta' rakkomandazzjonijiet biex itejbu l-effiċjenza, is-sostenibbiltà u l-governanza tas-sistemi ta' ġestjoni tal-irkaptu fir-reġjuni involuti.

L-istudju komparattiv inkluda evalwazzjoni bbażata fuq kwestionarji dwar l-imġieba u l-għarfien tal-persunal amministrattiv u tar-rappreżentanti involuti fl-implimentazzjoni tal-liġijiet nazzjonali u Ewropej dwar l-irkaptu. Ir-riżultati juru li, għalkemm il-kuxjenza dwar l-għanijiet ambjentali ġeneralment hija għolja, il-fehim tal-qafas leġiżlattiv speċifiku u l-applikazzjonijiet prattiċi jibqa' limitat. Din il-konstatazzjoni hija l-bażi għal ħafna mir-rakkomandazzjonijiet li ġejjin, speċjalment dawk relatati mat-titjib tal-governanza, il-kapaċità amministrattiva u t-taħriġ professjonali.

Is-saħħa tal-governanza, il-koordinazzjoni u l-koerenza tal-politiki

Ġestjoni effettiva tal-irkaptu teħtieġ governanza koerenti f'kull livell amministrattiv. Fis-Slovakkja, ir-responsabbiltajiet huma relattivament ċentralizzati, b'konsegwenzi li jwasslu għal prestazzjoni mhux uniformi bejn il-komuni. Fiċ-Ċiċilja, governanza frammentata u koordinazzjoni inkohorenti bejn l-awtoritajiet reġjonali u lokali spiss jimblukkaw l-implimentazzjoni tal-għanijiet tal-UE dwar l-irkaptu.

Ir-riżultati tas-sondaġġ jikkonfermaw li ħafna funzjonarji lokali u reġjonali m'għandhomx fehim ċar tal-kompetenzi u obbligi tagħhom skont il-liġijiet tal-UE u nazzjonali dwar l-irkaptu, u dan jikkontribwixxi għal dewmien fil-pjanifikazzjoni, fir-rapportar u fl-applikazzjoni tar-regolamenti. Biex jiġu indirizzati dawn l-isfidi, it-tnejn ir-reġjuni għandhom jadottaw mudell ta' governanza integrat, f'konformità mal-Direttiva Qafas dwar l-Irkupru tal-UE (Direttiva 2008/98/KE, modifikata mid-Direttiva (UE) 2018/851).

L-istabbiliment ta' piattaformi ta' koordinazzjoni inter-istituzzjonali u ta' Osservatorju Reġjonali dwar l-Irkupru jista' jtejjeb il-komunikazzjoni, il-monitoraġġ u l-konformità. Taħriġ koerenti għall-funzjonarji pubbliċi għandu jikkumplementa dawn ir-riformi, billi jiżgura li l-għanijiet tal-politiki jiġu tradotti b'mod effettiv fil-prattika.

Immordenizza l-infrastrutturi u wessa' l-kapaċità tat-trattament

It-transizzjoni lejn ekonomija ċirkolari tiddependi fuq il-preżenza ta' kapaċità ta' trattament adegwata u infrastrutturi moderni. It-tnejn ir-reġjuni jaffaċċjaw nuqqasijiet li jillimitaw ir-riċiklaġġ u jkomplu jippersistu d-depożitarji tal-iskart.

Is-Slovakkja għandha tiffoka fuq it-titjib fil-ġbir rurali u s-sistemi ta' kompostar, filwaqt li s-Siċilja għandha tlesti n-netwerk tagħha ta' impjanti ta' kompostar u diġestjoni anaerobika.

L-għodod tal-UE bħal Fond ta' Kożjoni, LIFE u l-PNRR għandhom jintużaw b'mod strateġiku biex jintlaħaq l-għan tal-UE sal-2035 dwar id-depożitarji (massimu 10% tal-iskart urbanu). Pjanijiet ta' investiment reġjonali integrati jistgħu jtejjbu s-sostenibbiltà u l-koerenza tal-politiki.

Investi fl-edukazzjoni, kuxjenza u involviment soċjali

Il-partecipazzjoni pubblika tibqa' fattur deċiżiv għall-għanijiet tal-UE. Gvernijiet u kunsilli lokali għandhom isaħħu l-kampanji ta' edukazzjoni ambjentali, billi jintegraw il-"waste literacy" u l-prinċipji tal-ekonomija ċirkolari fil-kurrikulu skolastiku u fit-taħriġ professjonali.

Inizjattivi komunitarji bħal skejjel Zero Waste, repair cafés u sistemi lokali ta' premjazzjoni jistgħu jaffettwaw b'mod effettiv l-imġieba u jippromwovu l-involviment tal-bliet u ċ-ċittadini.

Ittejjeb il-ġestjoni tad-dejta, il-monitoraġġ u t-trasparenza

Dejta preċiża hija essenzjali għal governanza tajba.

Is-sistemi ISOH fis-Slovakkja u MUD/RENTRI fl-Italja għandhom isiru interoperabbli u koerenti mal-istandards ta' rapportar tal-UE.

L-introduzzjoni ta' għodod diġitali ta' traċċar – bħal mappjar GIS tal-iskart u sistemi ta' ġbir bi QR code – tista' ttejjeb it-trasparenza u tgħin biex jiġi evalwat il-progress lejn l-għanijiet tal-UE.

Avvanza fit-transizzjoni lejn l-ekonomija ċirkolari

Il-ġestjoni tal-iskart għandha tevita u ti evolvi f'qafas usa' ta' ekonomija ċirkolari.

Ir-Roadmap Slovakka dwar l-Ekonomija Ċirkolari (2022) u l-Pjan Reġjonali tal-Irkupru tas-Siċilja (2024) għandhom jiġu implimentati permezz ta' proġetti pilota f'setturi ewlenin bħal: kostruzzjoni, skart tal-ikel u plastik.

Il-partecipazzjoni f'inizjattivi tal-UE bħal Circular Cities and Regions Initiative (CCRI) tista' tħaffef l-innovazzjoni u tippromwovi l-għarfien interreġjonali.

Introduċi stimoli ekonomiċi u għodod biex tippromwovi l-prevenzjoni u r-riżer

L-ekonomija ċirkolari ma teħtieġx biss irkup iżda wkoll prevenzjoni: tnaqqis, disinn, tiswija u ri-użu. F'Italja, l-analiżi tal-OCSE turi l-potenzjal tal-mekkaniżmi fiskali f'dan il-qasam.

Jippromwovi mudelli ta' ekonomija kollaborattiva, ċentri ta' tiswija u ri-użu, u stimoli għal intrapriżi li jadottaw ippakkjar ri-użabbli jew kontenituri li jistgħu jerġgħu jintużaw.

Huwa importanti dejjem iżomm f'moħħu id-dimensjoni soċjali u tal-ġustizzja: dawn l-għodod għandhom ikunu aċċessibbli wkoll għall-cittadini vulnerabbli jew għall-komunitajiet minoritarji.

Assigura awtosuffiċjenza territorjali u infrastrutturi wiesgħa, waqt li tnaqqas id-diversità reġjonali

Fis-Slovakkja hemm żoni fejn aktar minn 50% tal-iskart urbanu għadu jispicċa f'ċimiterju tal-iskart, filwaqt li fl-Italja hemm eteroġeneità kbira bejn ir-reġjuni, kemm fil-ġbir differenzjat kif ukoll fil-provision tal-infrastrutturi.

Il-politiki għandhom jippromwovu pjanijiet nazzjonali u reġjonali li jassiguraw infrastrutturi suffiċjenti, b'standards minimi uniformi, sabiex jiġi evitat li xi territorji jsiru "inviżibbli" fil-katina tal-ġestjoni tal-iskart.

Ikkompeti b'mod effettiv kontra l-attivitàjiet illegali u l-immaniġġjar illegali tal-iskart

Fl-Italja, hija well-known il-preżenza tal-"ecomafia" fil-ġestjoni tal-iskart, fenomenu li jkomprometti l-katina kollha.

Fis-Slovakkja, b'hal f'hafla pajjiżi, hemm bżonn saħħa tal-kontrolli, spezzjonijiet ambjentali, trasparenza u sanzjonijiet biex jipprevjenu abbandun illegali, traffiku illegali tal-iskart u l-"inviżibilizzazzjoni" ta' stadji kritiċi.

F'livell ta' komunikazzjoni u identità, huwa importanti li jiġi enfasizzat li dritt għal ambjent b'saħħtu huwa wkoll dritt soċjali u ta' ġustizzja, mhux biss kwistjoni ambjentali.

Žviluppa ħiliet u ippromwovi l-iskambju internazzjonali

Ir-riżultati tal-mistoqsija wrew bżonn ċar ta' saħħa fil-ħiliet fost il-funzjonarji pubbliċi, speċjalment fir-rigward tal-fehim u l-applikazzjoni tal-leġislazzjoni tal-UE dwar l-iskart.

Il-programmi ta' taħriġ għandhom għalhekk jiffokaw fuq:

- l-interpretazzjoni tal-qafas regolatorju,
- ir-rendikontazzjoni tad-dejta, u
- il-koordinazzjoni bejn l-istakeholders.

Il-kooperazzjoni internazzjonali permezz ta' Erasmus+, Horizon Europe u Interreg għandha tiġi estesa biex tiffaċilita l-tagħlim bejn il-pari u t-trasferiment ta' prattiċi tajba bejn ir-reġjuni b'sfidi amministrattivi u soċjo-ekonomiċi simili.

Dan l-approċċ ibbażat fuq evidenza jiżgura li r-riformi mhumie x biss iddisinjati b'mod effettiv, iżda implimentati b'effiċjenza u b'appoġġ istituzzjonali wiesa'.

Introduċi għodod ekonomiċi u regolatorji intelligenti

Iż-żewġ pajjiżi għandhom jespandu s-sistemi Pay-As-You-Throw (PAYT) u jiżdiedu t-taxxi fuq id-dumps biex jippromwovu l-prevenzjoni u r-riċiklaġġ.

Is-saħħa tal-responsabbiltà estiża tal-produttur (EPR), skont id-Direttiva (UE) 2018/852, se jinkoraġġixxi lill-produtturi jintegraw il-prinċipji ta' eco-design u ri-użu.

L-istabbiliment ta' fondi għat-transizzjoni ħadra jista' jgħin n-negozji żgħar u ta' daqs medju jadottaw mudelli ċirkolari u jsaħħu l-innovazzjoni.

Konkluzjonijiet

Biex jintlaħqu l-għanijiet tal-Green Deal Ewropew, tal-Pjan ta' Azzjoni għall-Ekonomija Ċirkolari u tal-Strategija Zero Pollution, kemm is-Slovakkja kif ukoll is-Siċilja jeħtieġ li jmorru lil hinn mill-konformità formali u jadottaw governanza integrata u bbażata fuq l-għarfien.

Billi jitjiebu l-kapaċitajiet amministrattivi, jinvestu fl-infrastruttura, jinvolvu ċ-ċittadini u jadottaw il-prinċipji tal-ekonomija ċirkolari, iż-żewġ reġjuni jistgħu jsiru mudelli ta' ġestjoni sostenibbli tar-riżorsi u kooperazzjoni reġjonali ġewwa l-Unjoni Ewropea.

Xi mistoqsijiet ohra?

✉ bohatova.zuzana@gmail.com

🌐 www.wastewise.sk

📷 Wastewise2025

*Ikkuntatti
ana!*

